

Asia: VN/23566/2021

Lausuntopyyntö mielenterveys- ja päihdepalveluja koskevan lainsäädännön uudistamisesta

Taustatiedot

Onko vastaaja:

Muu järjestö

Mihin hyvinvointialueeseen vastaaja kuuluu (mikäli vastaaja on kunta tai kuntayhtymä tai hyvinvointialue):

-

Vastaajatahon virallinen nimi:

Perhehoitoliitto ry

Vastauksen kirjanneen henkilön nimi ja mahdolliset yhteystiedot:

Maria Kuukkanen, 040-310 1442, maria.kuukkanen@perhehoitoliitto.fi

Viranomaisille: mahdollisen lausuntovastauksen käsitelleen toimielimen nimi ja käsittelypäivämäärä:

-

1 Sosiaali- ja terveydenhuollon yhteiset palvelut

1.1 Onko sosiaali- ja terveydenhuollon yhteisiä palveluita koskevan pykälän (sosiaalihuoltolain 2 a §, terveydenhuoltolain 8 a §) sisältö tarkoituksenmukainen?

-

Perustelee tarvittaessa kantasi:

-

2 Sosiaalihuollon palvelut

2.1 Onko yhteisösosiaalityötä koskevan pykälän (sosiaalihuoltolaki 7 a §) sisältö tarkoituksenmukainen?

-

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

2.2 Onko mielenterveyden edistämistä koskevan pykälän (sosiaalihuoltolaki 7 b §) sisältö tarkoituksenmukainen?

-

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

2.3 Onko päihdetyön palveluna annettavan päiväkeskustoiminnan ja tilapäisen majoituksen pykälän (sosiaalihuoltolaki 24 §) sisältö tarkoituksenmukainen?

-

Perustele tarvittaessa kantasi:

Hallituksen esitysluonnoksessa ehdotetaan, että 25 § mielenterveystyö kumotaan ja siirretään Sosiaalihuollon toteuttaminen 4 luvun 33 c §:ään ja se olisi nimeltään mielenterveystyön toteuttaminen.

Myös ehdotetussa esitysluonnoksessa tämän nykyisen voimassa olevan 24 § päihdetyö tilalle ehdotetaan uutta palvelua "Päiväkeskus ja tilapäinen majoitus päihdetyö palveluna" Ja vastaavasti edellä mainitun nykyisen päihdetyön pykälän sisältö siirrettäisiin sosiaalihuoltolain menettelyä tarkoittavaan 4 lukuun Sosiaalihuoltolain toteuttaminen uudeksi 33b § pykäläksi.

Päihdetyö 24§ ja Mielenterveystyö 25§ tulee säilyttää entisillä paikoillaan eli järjestämisvelvollisuuden piirissä Sosiaalipalvelut 3 luvussa.

2.4 Ovatko sosiaalipäivystyksen ja terveydenhuollon yhteistyötä koskevaan pykälään (sosiaalihuoltolain 29 a §) ehdotetut muutokset tarkoituksenmukaisia?

-

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

2.5 Onko äkillisissä järkyttävissä tilanteissa annettavan psykososiaalisen tuen pykälän (sosiaalihuoltolaki 29 b §) sisältö tarkoituksenmukainen?

-

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

2.6 Onko päihde- ja riippuvuustyön toteuttamisen pykälän (sosiaalihuoltolaki 33 b §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi:

Päihde- ja riippuvuustyössä ja -palveluissa tulee huomioida sijaishuollossa olevat lapset ja nuoret sekä heidän perhehoitajilleen annettavat tuki- ja ohjauspalvelut.

2.7 Onko mielenterveystyön toteuttamisen pykälän (sosiaalihuoltolaki 33 c §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi:

Toimeksiantosuhteisessa perhehoidossa yhdistyvät sekä asuminen että osa sosiaalisen kuntoutuksen tavoitteista.

2.8 Ovatko omatyöntekijän pykälään (sosiaalihuoltolaki 42 §) ehdotetut muutokset tarkoituksenmukaisia?

-

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

2.9 Onko sosiaalihuoltolakiin ehdotettu sääntely mielenterveys- ja päihdepalvelujen osalta riittävä ja tarkoituksenmukainen?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi:

14 §

Tuen tarpeisiin vastaavat sosiaalipalvelut

Päihde- ja riippuvuustyö ja mielenterveystyö tulisi säilyttää 3 luvun 14 §:n 10) ja 11) -kohdassa tuen tarpeisiin vastaavina sosiaalipalveluina.

2.10 Puuttuuko sosiaalihuoltolakiin ehdotetusta sääntelystä jotain keskeistä mielenterveys- ja päihdepalvelujen osalta?

-

Perutelut kyllä vastaukselle:

-

3 Terveydenhuollon palvelut

3.1 Onko mielenterveyden edistämistä koskevan pykälän (terveydenhuoltolaki 20 §) sisältö tarkoituksenmukainen?

-

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

3.2 Onko mielenterveyspalveluja koskevan pykälän (terveydenhuoltolaki 27 §) sisältö tarkoituksenmukainen?

-

Perustele tarvittaessa kantasi:

Alueellisissa yhteistyökokouksissa tulee olla myös sijaishuollon edustus sijaishuollossa elävien lasten ja nuorten mielenterveystyön ja -palvelujen työnjaon kehittämiseksi.

3.3 Onko päihde- ja riippuvuuspalveluja koskevan pykälän (terveydenhuoltolaki 28 §) sisältö tarkoituksenmukainen?

-

Perustele tarvittaessa kantasi:

Palveluja annettaessa tulee huomioida sijaishuollossa kuten toimeksiansuhteisessa perhehoidossa olevien lasten ja nuorten perhehoitajien tuen tarpeet, jotta he pystyvät tukemaan lasten ja nuorten päihteettömyyttä ja toimimaan riippuvuuksilta suojaavasti tehtävässään.

3.4 Onko opioidiriippuvaisten vieroitus- ja korvaushoitoa opioidilääkkeillä koskevan pykälän (terveydenhuoltolaki 28 a §) sisältö tarkoituksenmukainen?

-

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

3.5 Onko kiireellistä hoitoa koskevaan pykälään (terveydenhuoltolaki 50 §) ehdotettu lisäys tarkoituksenmukainen?

-

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

3.6 Ovatko terveydenhuollon ja sosiaalipäivystyksen yhteistyötä koskevaan pykälään (terveydenhuoltolaki 50 a §) ehdotetut muutokset tarkoituksenmukaisia?

-

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

3.7 Onko äkillisissä järkyttävissä tilanteissa annettavan psykologisen tuen pykälän (terveydenhuoltolaki 50 b §) sisältö tarkoituksenmukainen?

-

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

3.8 Onko sosiaali- ja terveysministeriön hyväksymää hoitoa huumausainerikoksissa koskevan pykälän (terveydenhuoltolaki 78 b §) sisältö tarkoituksenmukainen?

-

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

3.9 Onko työhjoausta koskevan pykälän (terveydenhuoltolaki 78 c §) sisältö tarkoituksenmukainen?

-

Perustele tarvittaessa kantasi:

Hyvinvointialueella tulee olla lakisäätöinen työhjoauksen järjestämösvastuu hyvinvointialueen sosiaalipalveluna mielenterveyskuntotujia hoitaville toimeksiantosuhteisille perhehoitajille.

3.10 Onko terveydenhuoltolakiin ehdotettu sääntely mielenterveys- ja päihdepalvelujen osalta riittävä ja tarkoituksenmukainen?

-

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

3.11 Puuttuuko terveydenhuoltolakiin ehdotetusta sääntelystä jotain keskeistä mielenterveys- ja päihdepalvelujen osalta?

-

Perustelut kyllä vastaukselle:

-

4 Mielenterveyslaki

4.1 Ovatko ohjausta ja valvontaa koskevaan pykälään (mielenterveyslaki 2 §) ehdotetut muutokset tarkoituksenmukaisia?

-

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

4.2 Onko tahdosta riippumattoman hoidon järjestämistä koskevan pykälän (mielenterveyslaki 3 §) sisältö tarkoituksenmukainen?

-

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

4.3 Onko opioidiriippuvaisten vieroitus- ja korvaushoitoa koskevan pykälän (mielenterveyslaki 6 a §) sisältö tarkoituksenmukainen?

-

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

5 Päihdehuoltolaki

5.1 Onko mielestänne perusteltua, että mahdollisuus määrätä tahdosta riippumattomaan hoitoon väkivaltaperusteella poistettaisiin?

-

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

6 Laki Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista

6.1 Ovatko Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain 18 §:ään ehdotetut muutokset perusteltuja?

-

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

7 Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista

7.1 Ovatko ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista annetun lain 2 §:ään ehdotetut muutokset perusteltuja?

-

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

8 Laki Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen alaisista lastensuojeluyksiköistä

8.1 Ovatko Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen alaisista lastensuojeluyksiköistä annetun lain 1 §:ään ehdotetut muutokset perusteltuja?

-

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

9 Huumausainelaki

9.1 Ovatko huumausainelain 4 §:n 2 momenttiin ehdotetut muutokset perusteltuja?

-

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

10 Laki Vankiterveydenhuollon yksiköstä

10.1 Onko Vankiterveydenhuollon yksiköstä annettuun lakiin ehdotettu uusi 16 a § perusteltu?

-

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

11 Siviilipalveluslaki

11.1 Ovatko siviilipalveluslain 93 §:ään ehdotetut muutokset perusteltuja?

-

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

12 Laki henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa

12.1 Ovatko henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa annetun lain 35 §:ään ehdotetut muutokset perusteltuja?

-

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

13 Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista

13.1 Ovatko sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annettuun lakiin ehdotetut muutokset tarkoituksenmukaisia?

-

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

14 Vaikutusten arviointia, toimeenpanoa ja aikataulua koskevat kysymykset

14.1 Ovatko arviot esityksen kustannusvaikutuksista mielestänne realistiset?

-

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

14.2 Ovatko arviot lapsivaikutuksista mielestänne realistiset?

-

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

14.3 Ovatko arviot muista vaikutuksista mielestänne realistiset?

-

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

14.4 Kommentit koskien ehdotusta lakimuutosten voimaantuloajasta 1.1.2023 ja muutosten toimeenpanoa?:

-

15 Asetusluonnokset

15.1 Kommentit koskien ehdotusta valtioneuvoston asetukseksi mielenterveysasetuksen eräiden säännösten kumoamisesta?

-

15.2 Kommentit koskien ehdotusta valtioneuvoston asetukseksi päihdehuoltoasetuksen eräiden säännösten kumoamisesta?

-

15.3 Kommentit koskien ehdotusta sosiaali- ja terveysministeriön asetukseksi hyväksyttävästä hoidosta huumausainerikoksissa?

-

16 Mahdolliset muut kommentit liittyen hallituksen esitysluonnokseen

16.1 Mahdolliset muut kommentit liittyen hallituksen esitysluonnokseen:

Kehitysvammaisten, ikäihmisten ja muiden erityistä tukea tarvitsevien henkilöiden päihde- ja mielenterveysongelmiin tarvitaan palveluja, joissa em. asiakasryhmien erityistarpeet huomioidaan. Tarvittaviin päihde- ja mielenterveyspalveluihin pääsy syrjimättömästi ihmisen vammasta tai iästä riippumatta edellyttää niiden esteettömyyttä ja saavutettavuutta sekä sitä, että tehdään kussakin tapauksessa tarvittavat yhdenvertaisuuslain tai YK:n vammaissopimuksen edellyttämät kohtuulliset mukautukset, jotta eri tavoin erityistä apua tarvitsevat ihmiset voivat käyttää näitä palveluita yhdenvertaisesti muiden kanssa.

Esimerkiksi kehitysvammaisten ihmisten osalta ongelmana on usein myös sen tunnistaminen, milloin tietyt oireet tai ongelmat johtuvat vammasta ja milloin mielenterveyden häiriöstä.

Kehitysvammaisten ja muiden erityistä tukea tarvitsevien ihmisten mielenterveyden häiriöiden tunnistaminen ja hoitaminen vaatii usein mielenterveys- ja vammaispalveluiden tiivistä yhteistyötä, jonka tekemiseen toimijat tulee velvoittaa.

Päihde- ja mielenterveyspalveluista vastaavien ja niitä toteuttavien ammattilaisten osaamista vammaisuudesta sekä ikääntymisen mukanaan tuomista erityiskysymyksistä tulee myös lisätä. Näin varmistetaan ohjausosaaminen ko. palveluihin, ja myös osaamista kohdata heitä sekä etsiä ja löytää heille soveltuvia tukimuotoja näissä palveluissa.

Mielenterveyskuntoutujien asumispalveluiden järjestämisen monipuolistamisessa yhtenä vaihtoehtona on toimeksiantosuhteinen perhehoito. Kokemusten mukaan perhehoito, sopii henkilöille

- jolla on päihdetausta tai peliriippuvuus
- joka on selviytynyt kotiloissa mutta menettänyt läheisen henkilön tuen
- jolla on psyko-geriatria tarpeita mutta on fyysisesti suhteellisen hyväkuntoinen
- jolla on muistiin liittyviä haasteita
- joka hyötyisi pienestä yksiköstä, ihmissuhteiden pysyvyydestä, perhekodin ympäristön tarjoamista mahdollisuuksista
- joka ei tarvitse laitoshoidoa
- jolle muut asumispalvelut ovat osoittautuneet soveltumattomaksi

- joka on omaishoidossa ja tarvitsee tilapäishoitoa omaishoitajan vapaan ajaksi
- joka hyötyisi omaan kotiinsa saamastaan osavuorokautisesta perhehoidosta
- joka on oikeutettu samaan tukea lastensuojelun perhehoidon jälkihuoltona

Palvelujen järjestämisvastuun siirtyminen hyvinvointialueille tukee hyvän ta-suhteisen perhehoidon järjestämisen edellytyksiä. Keskitetty perhehoidon järjestämistapa turvaa mm. mt-perhehoidon erityisosaamista, tuo synergiaetuja perhehoitajien rekrytointiin, valmentamiseen, perhehoitajan tuen ja perhehoidon valvonnan järjestämiseen.

Suunnitelmalliseen perhehoidon käyttöön kuuluu myös ajantasainen tieto hyvinvointialueen perhekoodista ja toimivat prosessit perhehoitoon ohjaamisessa.

Lehtiharju Merja
Perhehoitoliitto